

Indrets emblemàtics del municipi

La situació del nucli urbà més antic del municipi es troba en relació amb els lligallos que conflueixen vora el riu Sénia per endinsar-se al territori dels Ports. El lloc precís escollit per ubicar la població té una motivació clarament defensiva: tancada i protegida pel cingle situat vora el riu, el qual s'encaixa a gairebé 60 metres de profunditat. S'accedia a la Sénia per l'actual plaça de l'Església i pel Portalet.

a) Cru de Terme

Columna de pedra rematada per una creu gòtica amb relleus de la Verge, Crist i altres personatges bíblics. No és la creu original que hi havia en aquest accés al poble, n'hi havia una altra a la confluència Passeig de la Clotada-Plaça Catalunya. La creu recorda el costum medieval de situar aquest element a les afores dels nuclis de població indicant als transeünts la proximitat del municipi.

b) Parc Municipal

Fins la dictadura de Primo de Rivera va existir una bassa que recollia les aigües de pluja de tot el poble, però a principis del segle XX es va urbanitzar.

c) Casa Aliau

El carrer Sant Miquel és una de les vies d'accés al nucli antic de la població. A mig carrer hi trobem la Casa Aliau (a mà dreta), exemple d'edifici del primer quart del segle XX que presenta a la façana influències de les decoracions arquitectòniques modernistes.

d) Campanar i església parroquial de Sant Bartomeu

A la plaça Major destaquen el campanar, aixecat al segle XVIII, i l'edifici de

l'església, temple barroc de nau única amb capelles laterals entre contraforts i absis de perfil poligonal. La façana principal de l'església dona nom a la mateixa placeta on s'ubica i, a la vegada, és l'entrada al carrer Major, zona medieval, la més antiga de la població, que vertebra el nucli original del segle XIII.

e) Font Vella

Element que dona testimoni de l'arribada de l'aigua per a l'ús públic al centre de la població l'any 1833.

f) Cases Pairals

A la plaça Major trobem algunes de les cases pairals més antigues de la població: la casa dels Martorell (núm. 4) i la casa Vidal (núm. 6). Totes dues encara conserven els molins d'oli a la planta baixa.

g) La Terrassa

Mirador des d'on es pot contemplar una esplèndida vista sobre el decurs del riu Sénia i mostra el paisatge del que ja és País Valencià.

h) Casa Abadia

Exemple d'edifici entre mitgeres que conserva l'estructura medieval de sostre embigat sobre arcs de pedra apuntats típica del sector.

i) Casa del Rei Bonet

Casa on, segons conta la tradició, va nàixer el popular-

Llegenda "El Camí de l'Aigua"

- Tram de la Nòria a la plaça Major (1796 – 1833)
- Tram del carrer Carme, Saragossa, del Parc i la Bassa (després de 1833)
- Tram de la plaça Major, carrer Sant Miquel i Calvari (última etapa)

1. Safareig de la Nòria
2. Font de la plaça del Bruc
3. Font Vella
4. Safareig de la plaça (a la part superior el mirador de la Terrassa)
5. Font del carrer Carme
6. Safareig de la Clotada
7. Font de la plaça Sant Josep
8. Font del carrer del Parc
9. Font de la Bassa
10. Safareig del Calvari

ment conegut com a Rei Bonet, personatge que al segle XVIII va arribar a ser virrei de Madagascar.

j) Forn de Raimundo

Habitatge particular que a la seva planta baixa trobem un antic forn de llenya i l'obrador. La casa és coneguda amb aquest nom pel seu darrer panader i propietari. Aquest fou des de sempre el forn de pa del poble, tant la seva ubicació al carrer Major com les referències documentals indiquen un origen antic.

k) Antiga Casa de la Vila

No es conserva cap resta de l'antiga casa del comú medieval. L'edifici actual té el seu origen en època moderna. Destaca la porta principal d'accés i la finestra superior amb un senzill treball d'esculpir en relleu que recorda antics temes decoratius d'origen germànic. A la planta baixa es manté el calabós que solia acompanyar aquests edificis, fet que va determinar que, popularment, el mateix carrer fos conegut com el carrer de la Presó.

l) L'Antic Trinquet

Espai urbà que a principis del segle XIX encara no estava construït i s'utilitzava per al joc popular de la pilota, conegut actualment com pilota valenciana. L'Antic Trinquet era propietat municipal i va ser venut al llarg del mateix segle per assumir despeses que el Consell no podia cobrir per altres vies. Llavors s'hi va construir un local de lleure que va mantenir el nom de Trinquet. Més tard s'hi va instal·lar una fàbrica de pinzells.

m) Lo Portalet

Antiga porta que donava accés a la població medieval.

n) Carrer Galileu

Petit tram de poble format com a contrafort de les darreres cases del carrer Major. Al final del carrer hi ha un altre mirador que també dona vistes al riu Sénia.

o) Casa Mossèn Bel

Cal destacar a la façana principal el joc de buits amb el gran balcó al primer pis i tres finestres emmarcades per motlures al segon. Tot l'edifici compta amb un gust classicista que el diferencia clarament d'altres de la població construïts dintre de la tradició popular.

p) Casa Froilan

Al número 10 del carrer Sant Antoni trobem la Casa Froilan, antiga tenda de teixits amb la façana treballada amb pedra picada formant elements decoratius al·lusius a l'activitat comercial original de l'edifici. El carrer Sant Antoni fou un dels carrers més importants al segle XIX i primera meitat del segle XX per connectar amb el camí de Tortosa que venia del Mas de Barberans per l'actual Passeig de la Clotada.

q) Centre Obrer

L'edifici es va començar a construir l'any 1915 amb la participació del Partit Republicà de la Sénia i l'Associació de Jornalers del Camp. L'obra es va fer amb les aportacions voluntàries dels seus socis, econòmiques i el seu treball. Els objectius d'aquesta associació s'orientaven cap al desenvolupament de la cultura, l'educació i la solidaritat entre les classes populars i els sectors progressistes. El 14 d'abril de 1938 l'entitat va ser dissolta a la força, el local es va veure forçat a tancar i va ser espoliat. Acabada la dictadura franquista, es va restablir la legalitat de l'entitat i se li van retornar els bens confiscats.

r) Font del carrer Carme

Font situada sota el nivell del terra per accedir a la sèquia que condueix l'aigua. Forma part de la xarxa d'aigua que des del segle XIX s'estén des del centre del poble cap als extrems.

s) Fusteria Prades

Construcció característica del segle XIX que van situar a les afores de la població, al camí cap als Ports. L'edifici fou comprat l'any 1869 pel fuster Antonio Prades Bonet i va instal·lar-hi la seva vivenda i taller. La casa va albergar tres generacions de fusters, la darrera dels quals va obrir la primera fàbrica de mobles de la Sénia cap a l'any 1940.

El Camí de l'Aigua

L'aigua ha estat sempre, i ho continua essent, un bé preuat i escàs. La Sènia és un poble estretament vinculat a aquest bé, ja que la proximitat del riu ha marcat l'evolució econòmica i social del municipi, així com la seva dinàmica urbana. En aquest itinerari, ens referirem només a la canalització que, des del segle XVIII, ha portat l'aigua al nucli de població (allò que la gent gran coneix com a "reguer del poble").

L'any 1796 l'Ajuntament de la Sènia va decidir treure a subhasta pública la construcció d'una canalització que millorés l'abastament d'aigua de la població, que en un primer tram va permetre que l'aigua arribés al carrer la Nòria on s'hi va fer una font, abeurador i safareig (1). Més tard, per poder abastir la zona de l'actual plaça del Bruc, es va col·locar una bomba de pistons per elevar l'aigua fins a una font que s'hi va construir (2). Des del carrer la Nòria, el reguer es va dirigir cap a la zona dels quatre cantons on es va bifurcar: un ramal (el més antic) es dirigeix a la plaça Major i l'altre al carrer Carme.

L'any 1833 es va acabar la font que va permetre que part de l'aigua aflorés a la plaça Major (3), cosa que va suposar un avenç important en la qualitat de vida dels habitants del municipi. Des d'allí es desvia un reguer cap al safareig de la Plaça (4). La data de 1876 que apareix gravada a una pedra sobre el safareig correspon al moment de construcció d'aquest i, possiblement, de l'abeurador contigu que es va refer recentment.

Entre el 1830 i el 1870 es va construir el reguer que ressegueix la línia del carrer Carme i decanta després pel carrer Saragossa cap a la zona de la Clotada. La font del carrer Carme (5) ens recorda el seu traçat. Dins del mateix segle XIX es va construir a la Clotada un escorxador municipal, una font, un abeurador i un safareig. Amb la necessitat d'aprofitar l'espai i construir-hi l'edifici de la biblioteca pública, es va decidir traslladar el safareig al carrer Berenguer IV (6).

A principis del segle XX, a partir de la plaça Catalunya es va continuar la canalització cap a la placeta de Sant Josep on s'hi va col·locar un abeurador i dues fonts (7). A la confluència entre el carrer del Parc i el Sant Miquel, s'hi va construir una font que encara es conserva (8). Finalment, l'aigua sortia a un gran abeurador i una font que hi havia a la zona de la Bassa, actual Parc Municipal (9).

El creixement del nucli de població al llarg dels darrers anys del segle XIX i el primer terç del XX va fer considerar la necessitat d'ampliar la canalització

Safareig de la Nòria

Safareig del Calvari

Font Vella

seguint la línia del carrer de Sant Miquel cap a la zona del Calvari. L'extrem de la canalització en aquest sector va ser el safareig del Calvari (10) amb la seva font i abeurador.

L'arribada de l'aigua potable a la població, l'any 1950 procedent de la font dels Rossegadors, va fer que l'antiga xarxa d'abastament restés en un segon terme i s'anés convertint, poc a poc, en un element residual. Els elements que actualment resten, els hem de considerar un valor patrimonial important, ja que han definit un fragment d'aquest anar fent quotidià que caracteritza la història particular del municipi.

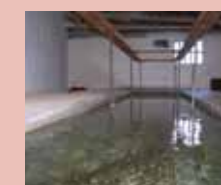
Aixeta de la font del carrer Carme

Font del carrer del Parc

Font de la Plaça del Bruc

DESCOBRIU LA HISTÒRIA DE LA SÈNIA

Edita:

Oficina de Turisme de la Sènia

C/ Tortosa, 1

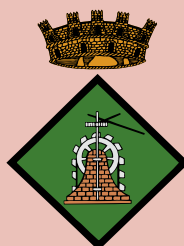
43560 La Sènia

Tel. 977 713 000

Fax. 977 570 168

www.lasenia.cat

turisme@lasenia.cat

Ajuntament de la Sènia
Regidoria de Comerç i Turisme

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Institut per al Desenvolupament
de les Comarques de l'Ebre

Col·laboren:

Fotografies de: J.M. Andreu Vidal, A. Rot Albarca i J. Adell Ortigues